

INAUGURACIÓ
DEL CURS
ACADÈMIC

94'95

DES DEL
SENTIMENT
DE LA
MIRADA

INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC
1994-1995

DES DEL SENTIMENT DE LA MIRADA

DISCURS INAUGURAL A CÀRREC
DEL DR. JOAN HERNÁNDEZ PIJUAN
DEGÀ DE LA FACULTAT
DE BELLES ARTS DE LA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

28 DE SETEMBRE DE 1994

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

0701733691

ENTITAT EDITORA
UNIVERSITAT DE BARCELONA

ÒRGANS RECTORS

RECTOR

ANTONI CAPARRÓS I BENEDICTO

PRESIDENT DEL CONSELL SOCIAL

JOSEP M. PUIG SALELLAS

© PUBLICACIONS UNIVERSITAT DE BARCELONA

DISSENY: CESCA SIMÓN

DIPÒSIT LEGAL: B-33.453-94

AQUEST LLIBRET HA ESTAT IMPRÈS SOBRE PAPER ECOLÒGIC.

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ DE LA PUBLICACIÓ:

UNIVERSITAT DE BARCELONA

PUBLICACIONS

GRAN VIA DE LES CORTS CATALANES, 585

08007 BARCELONA

EXCEL·LENTÍSSIM I MAGNÍFIC SENYOR RECTOR.
DIGNÍSSIMES AUTORITATS,
PROFESSORS I ALUMNES,
SENYORES I SENYORS:

VULL AGRAIR, EN PRIMER LLOC, A L'EXCEL·LENTÍSSIM SENYOR RECTOR L'OPORTUNITAT DE PORTAR, AVUI, AQUÍ, EN AQUEST ESPLÈNDID I, PER A MI, IMPRESSIONANT ESPAI DEL PARANIMF, I COM A DISCURS D'OBERTURA DEL CURS 1994-95 DE LA NOSTRA UNIVERSITAT, LA VEU DE LA FACULTAT DE BELLES ARTS. VEU QUE, PER MI REPRESENTADA, INTENTARÀ DONAR EL TO QUE LA SOLEMNITAT DE L'ACTE REQUEREIX TOT CONSERVANT LA MEVA PRÒPIA IDENTITAT, IDENTITAT FORMADA EN LA PRÀCTICA I EL DEBAT DE LA PINTURA. AGRAEIXO DOBLEMENT AQUESTA OPORTUNITAT PERQUÈ PRECISAMENT DURANT AQUEST ANY DE 1994 ES COMMEMORA EL 50È. ANIVERSARI DE LA PRIMERA CÀTEDRA DE L'ASSIGNATURA DE PEDAGOGIA DEL DIBUIX QUE OCUPÀ LUIS GIL DE VICARIO. TAMBÉ AQUELL MATEIX ANY DE 1944 ENTRÀ EN FUNCIONAMENT LA REFORMA DE LES ACADÈMIES DE BELLES ARTS, SEGONS UN DECRET DE 21 DE SETEMBRE DE 1942. AQUESTS CINQUANTENARIS VAN SER HONORATS PEL DEPARTAMENT DE DIBUIX DE LA FACULTAT DE BELLES ARTS AMB LES PRIMERES JORNADES SOBRE LA HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA CELEBRADES DURANT EL PROPPASSAT MES DE MAIG.

LA COMPLEXITAT D'UN TEMA COM EL DE LES FACULTATS DE BELLES ARTS, LA DIVERSITAT D'OPINIONS I DE CONCEPTES, EL DEBAT QUE DES DE SEMPRE HA ACOMPANYAT LA POLÈMICA DEL COM, EL QUÈ I EL PERQUÈ DE L'ENSENYAMENT DE L'ART, EM PORTA A CENTRAR-ME EN LES SEGÜENTS REFLEXIONS EN LES QUALS -I SEGONS EL MEU PARER I EXPERIÈNCIA COM A ARTISTA PINTOR I PROFESSOR- INTENTARÉ DIBUIXAR UNA DE LES PARCEL·LES D'AQUESTS ENSENYAMENTS DE BELLES ARTS. UNA DE LES PARCEL·LES QUE, PER ESCAPAR-SE DEL QUE S'ENTÉN COM A ORTODÒXIES ACADÈMIQUES, SEMPRE HA ESTAT EL PUNT DE MIRA DE LES CRÍTQUES, EL CENTRE DE FORTES CONTROVÈRSIES I D'ALGUNA INCOMPENSIÓ, INCOMPENSIÓ DEGUDA, MASSA SOVINT, A LA NOSTRA PRÒPIA MANERA DE NO VOLER O NO SABER COM AFRONTAR EL TEMA.

ENTENC QUE EL DEBAT DE L'ART VIU, EL DE LES NOVES IDEOLOGIES I TECNOLOGIES, CAL QUE SIGUI PRESENT A LA UNIVERSITAT, ACCEPTANT L'ENRIQUIMENT QUE, DES D'UNA PERSPECTIVA MULTICULTURAL, LA MATEIXA REALITAT DE L'ART ACTUAL OFEREIX. PERÒ EM REFERIRÉ, SOLAMENT, A ALLÒ QUE ENTENC COM A TALLER. AL QUE ENTENC COM A PRÀCTICA, QUÈ ENTENC PER PRÀCTICA I EL PERQUÈ DE LA PRÀCTICA. EL PERQUÈ D'UN ENSENYAMENT DE L'ART DES DE LA SEVA PRÒPIA REALITAT, ÉS A DIR, DES D'AQUELLA QUE DONARÀ A LA MIRADA VALOR DE PENSAMENT.

RESTARÀ A BANDA EL QUE S'ENTÉN PER UN APRENENTATGE DE L'ART DES DE METODOLOGIES MÉS MESURABLES, MÉS DESCRIPTIVES, MÉS EN LA «RAÓ», FINS I TOT DIRIA MÉS «PROGRAMABLES», EN QUÈ EL CONEIXEMENT VINDRIA DONAT PER SITUACIONS D'EXPERIÈNCIES MÉS FORMALS, MÉS CORREGIBLES.

TOTHOM QUI SIGUI CAPAÇ D'ESTAR-SE UNA ESTONA
AL CAMP, ASSEGUT EN UNA PEDRA, ÉS CAPAÇ
DE VEURE LA MEVA PINTURA

(AGNES MARTIN)

AQUESTA BELLA FRASE, RECOLLIDA D'ENTRE ELS PENSAMENTS DE LA PINTORA CANADENCA AGNES MARTIN, PUBLICATS AL CATÀLEG DE LA SEVA RECENT EXPOSICIÓ AL MUSEO NACIONAL CENTRO DE ARTE REINA SOFÍA, DE MADRID, EM DÓNA PEU PER CENTRAR-ME D'ENTRE TOT EL CONJUNT DE MATÈRIES ÚNICAMENT EN AQUESTA SÈRIE DE PENSAMENTS SOBRE LA CREACIÓ ARTÍSTICA. AIXÍ INTENTARÉ DONAR-LOS SIGNIFICAT I PES UNIVERSITARI EN L'ÀMBIT D'ALLÒ QUE ENTENEM PER ASSIGNATURES DE TALLER DE LES FACULTATS DE BELLES ARTS, LA DOCÈNCIA DE LES QUALS ESTÀ MAJORITÀRIAMENT IMPARTIDA PER PROFESSORS DIRECTAMENT VINCULATS A LA PRÒPIA CREACIÓ ARTÍSTICA. ARTISTES/PROFESSORS QUE PER DONAR SENTIT A LA SEVA FEINA COM A ENSENYANTS HAURAN DE SEGUIR SÈRIOSAMENT EL SEU PROPÍ TREBALL PER NO CAURE EN EL QUE PODRÍEM ANOMENAR «PEDAGOGISME»: NO HI HA RES QUE PORTI MÉS CONFUSIÓ QUE AQUEST ARTISTA/PROFESSOR QUE HA MARGINAT LA SEVA PRÒPIA PRÀCTICA PER ESDEVENIR PROFESSOR DEL TALLER.

PER OMLIR DE CONTINGUT AQUESTA FUNCIÓ ESPECÍFICA DE LES FACULTATS DE BELLES ARTS, HAUREM D'ADMETRE QUE UN DELS PENSAMENTS QUE AQUESTES PODEN APORTAR ESTARÀ FORTAMENT VINCULAT A LA PRÀCTICA, A L'APROXIMACIÓ DE LA CREACIÓ ARTÍSTICA. «ESTAR» EN AQUESTA APROXIMACIÓ COMPORTARÀ ENTENDRE LA «SOLITUD» DEL CREADOR, NO COM A MOMENT DE LA REALITZACIÓ

«SINO COMO PASO ARMÓNICO DE LA VIDA ORDINARIA AL ESPACIO DE LA CREACIÓN», COM APUNTA EL PINTOR I ESCRIPTOR RAMON GAYA EN UN DELS SEUS ESCRITS. EL QUE ÉS SENTIR-SE QUASI INDEFENS ENFRONT DE L'OBRA, SENTIR-SE DAVANT DEL BUIT, DAVANT DEL BLANC, DAVANT DEL DUBTE. AQUESTS MOMENTS SERAN IMPORTANTS PER A LA PRESA DE DECISIONS. EN LA DECISIÓ QUE APORTARÀ SENTIT. EN AQUESTA DECISIÓ PRIMERA QUE GENERARÀ TOT EL PROCÉS.

PER «ESTAR» EN AQUEST MOMENT, COMPTARÀ MÉS LA SENSIBILITAT, L'EMOCIÓ, L'ACTITUD, EL SENTIR, CONEIXEMENTS QUE, SI SÓN POSSIBLES COM A TALS, ENS INSTRUIRAN MÉS EN LA «VERITAT» QUE EL PROCÉS MÉS LLIGAT A PLANTEJAMENTS «RAONABLES» O DEL QUE, DES D'AQUESTA RAÓ, PODRÍEM ENTENDRE PER «REFLEXIÓ». EL TREBALL EN L'ART NO ES POT REDUIR A UN PENSAMENT DIRIGIT. LA MATÈRIA, ELS MITJANS, EL MOMENT I UNA MULTITUD D'ACCIDENTS -L'IMPREVIST, L'INDETERMINAT, L'ATZAR- APORTEN A L'OBRA UNA QUANTITAT DE CONDICIONAMENTS QUE LA PORTEN A SER RACIONALMENT INCONCEBIBLE.

AQUESTA «REFLEXIÓ» CAL QUE HI SIGUI, EVIDENTMENT, EN EL TREBALL, GENERADA PER L'EMOCIÓ, EN EL MATEIX MOMENT DE LA PRESA DE LES DECISIONS. SÓN SOBRE AQUESTES DECISIONS I EL SEU RESULTAT D'ON SORGIRÀ EL NOU PENSAMENT QUE ES CREA, PEL MATEIX PROCÉS, EN L'AVANÇAR DE L'OBRA. REFLEXIÓ MOTIVADA PER AQUEST DIÀLEG, NO MONÒLEG, QUE S'HAURÀ D'ESTABLIR ENTRE EL CREADOR I LA SEVA OBRA PER ARRIBAR A LA VERITAT, VERITAT QUE SERÀ EN L'ESSENCIAL, I NO EN L'ANECDÒTIC DE LES COSES. VERITAT D'ALLÒ QUE HOM TROBA EN EL DEBAT

QUE S'ESTABLEIX ENTRE EL QUE JA CONEIXEM I ALLÒ QUE ESTÀ PER FER, ALLÒ QUE ENS SORPRÈN, ALLÒ QUE «TROBEM». («LA BELLESA, AIXÍ COM LA VERITAT, ÉS ALGUNA COSA RELATIVA AL TEMPS QUE ES VIU I A L'INDIVIDU APTA PER CONCEBRE-LA. HI HA UNA RAÓ DIRECTA ENTRE L'EXPRESSIÓ DE LA BELLESA I LA POTÈNCIA DE PERCEPCIÓ ADQUIRIDA PER L'ARTISTA», VA DIR EL PINTOR GUSTAV COURBET AL SEU DISCURS A L'ACADÈMIA, L'ANY 1861). I ARA CONTINUO. QUANT AL DIÀLEG AMB EL SUPORT I LA MATÈRIA, FARÀ QUE EL MATERIAL DEIXI DE SER MATÈRIA PER CONVERTIR-SE EN OBRA, EN SIGNIFICACIÓ. ÉS QUAN APAREIX AQUESTA VIBRACIÓ D'UN ESTAT DE PLENITUD QUE SITUARIA L'OBRA MÉS ENLLÀ DEL QUE PODRÍEM ENTENDRE COM A «MANUALITATS» O «ARTESANIES».

L'EMOCIÓ, EL SENTIMENT, LA TENSIÓ NO SÓN CONCEPTES QUE ES PUGUIN MESURAR I NO SÓN, TAMPOC, «CORREGIBLES», PERÒ TAMPOC L'ART ÉS, COM SOVINT ES DIU, TOTALMENT SUBJECTIU. AQUESTS CONCEPTES, TRADUÏTS EN OBRES, SERÀ DIFÍCIL DE DONAR-LOS EN PARAULES -«PALABRAS SOBRE PALABRAS», SEGONS DIU JOSÉ MARÍA VALVERDE-, PERÒ HO FAREM MÉS POSSIBLE QUAN, AMB LA MIRADA, INTENTEM APROFUNDIR PER TROBAR AQUEST SENTIT I AMB ELL AQUESTA PARAULA JUSTA QUE DETERMINI L'OBRA O QUE ENS HI APROXIMI. AIXÍ I TOT, MASSA SOVINT ES PENSA QUE TOT ES POT DONAR EN PARAULES. HI HA, PERÒ, MOLTES RESPOSTES EMOCIONALS QUE DONEM I QUE NO ES PODEN TRADUIR. AQUESTES RESPOSTES EMOCIONALS SÓN, SOVINT, LES QUE ES REPRESENTEN A L'OBRA D'ART.

RILKE, A «CARTES SOBRE CÉZANNE» ES PREGUNTA, TAMBÉ, SOBRE LA PARAULA QUAN ESCRIU: «...AHIR A LA

TARDA EM VAIG PREGUNTAR SOBRE SI EL MEU INTENT D'EXPLICAR LA DONA A LA BUTACA ROJA PODRIA DONAR-TE ALGUNA IDEA DEL QUADRE. NO ESTIC SEGUR D'HAVER ENCERTAT NI TAN SOLS AMB LA RELACIÓ DELS SEUS VALORS: MÉS QUE MAI EM SEMBLA QUE SOBREN LES PARAULES, I NO OBSTANT, LA POSSIBILITAT DE FORÇAR-LES A SERVIR HAURIA D'EXISTIR, AMB TAN SOLS ACONSEGUIR DE MIRAR EL QUADRE COM A NATURA: ALESHORES, COM A COSA QUE ÉS, TAMBÉ S'HAURIA DE PODER ACLARIR D'ALGUNA MANERA».

CAL INTENTAR, DONCS, COM EN LA CONTEMPLACIÓ DEL PAISATGE D'AGNES MARTIN, AQUEST SABER CONVERTIR LA MIRADA EN PENSAMENT: PENSAR AMB LA MIRADA.

EN EL PROCÉS I EL SEU RESULTAT INTERVINDRAN MECANISMES INTERIORS MOGUTS PEL QUE DETERMINEM COM A SENSIBILITAT, SENSIBILITAT DEFINIBLE QUE PODRÀ APROPAR-NOS A L'OBRA COM A «RETRAT» O PROLONGACIÓ DEL SEU AUTOR, PER LA SEVA ACTITUD ENFRONT DE L'OBRA, PER LA MANERA EN QUÈ ENS DÓNA UNA ALTRA VISIÓ, UNA ALTRA COMPENSIÓ DE LA REALITAT. PER LA SEVA QUALITAT TÈCNICA I FORMAL QUE ES TRADUIRÀ A UN LLENGUATGE COHERENT AMB ALLÒ QUE ES VOL DIR, AMB EL QUE ES DIU I AMB COM ES DIU. UNA OBRA QUE, QUAN SURT DEL TALLER EN QUÈ HA ESTAT REALITZADA, DEIXARÀ DE SER UN OBJECTE SOLAMENT D'ÚS PERSONAL DEL SEU CREADOR, PER CONVERTIR-SE EN OBJECTE DE REFLEXIÓ DE L'ESPECTADOR, DE LA SOCIETAT.

NO ES TRACTA DE FER ART, SINÓ D'OBTENIR EL MISTERI D'AQUELLA PRESENCIA

SERÀ EVIDENT QUE, EN L'ENSENYAMENT DEL TALLER, NO ES TRACTARÀ DE FER «ARTISTES» PERÒ SÍ D'OBTENIR, D'ENDEVINAR, DE SENTIR EL MISTERI DE LA PRESENCIA DE L'ART. UNA PRETENSÍO SERIA LA DE DONAR A L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA, PER MITJÀ DE LA PRÀCTICA, «EL SENTIT I L'ESSENCIA DE LA COMPRESIÓ»: LA COMPRESIÓ D'UN MATEIX, DE L'ESPAI REAL, DE L'ESPAI DE L'ART I DEL QUE ENS ENVOLTA.

HI HA, PERÒ, EN AQUESTA EXPERIMENTALITAT DE LES FACULTATS DE BELLES ARTS, LA PARADOXA QUE HAVENT D'ÉSSER, EN UNA BONA PART, EMINENTMENT CREATIVES, LA SORTIDA PROFESSIONAL «LEGALITZADA» DE MOLTS DELS ALUMNES ÉS LA DE L'ENSENYAMENT, I ESTÀ BÉ QUE SIGUI AIXÍ QUAN, PARADOXALMENT, PER «ESTAR EN LA CREACIÓ» NO FA FALTA CURSAR BELLES ARTS, CAR, PEL QUE FA A LES POÈTIQUES, DEPENEN DEL GRAU D'INCIDÈNCIA I D'ACCEPTACIÓ EN I PER LA SOCIETAT.

LA SOCIETAT, NO LA UNIVERSITAT, ÉS LA QUE DEFINIX LA REALITAT DE L'ART. LA UNIVERSITAT MESURA I CATALOGA L'ART DES DE LA HISTÒRIA, ASSENYALA ALGUN DELS CONTINGUTS DE L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA O DIBUIXA LA TEORIA DES D'UNA INVESTIGACIÓ QUE ENTENDREM COM A UNIVERSITÀRIA, PERÒ SEMPRE DES D'UNA PERSPECTIVA D'UN TEMPS EN EL QUAL LA SOCIETAT JA HAURÀ DEFINIT I ASSUMIT AQUELLS MOMENTS, MÉS IMMEDIATS, DE LA CREACIÓ.

PENSO, PERÒ, QUE EN EL MOMENT DE L'AVENTURA DE

LA REALITZACIÓ, D'AQUEST «ESTAR», COM DEIA ABANS, ENFRONT DEL BUIT, ENFRONT DEL DUBTE, ENFRONT DE TROBAR SENTIT A UN COLOR, UNA LÍNIA, UN VOLUM, UNA SITUACIÓ... UN SENTIT, A LA FI, A LA TRADUCCIÓ D'UNA VIUÈNCIA O D'UNA EMOCIÓ, SERÀ TAMBÉ POSSIBLE QUE LA UNIVERSITAT, PER MITJÀ DELS TALLERS DE LES FACULTATS DE BELLES ARTS HI APORTI, SI MÉS NO, A MÉS DE LES EXPERIÈNCIES DE TIPUS TÈCNIC, LES MOTIVACIONS CONCEPTUALS, NO PAS LES SOLUCIONS, QUE HAURAN DE SER A LA BASE DE L'ENSENYAMENT DE LES PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES.

NO ES TRACTARÀ, DONCS, DE FER ART... SINÓ D'OBTEINIR, PER MITJÀ DE LA MOTIVACIÓ AL TALLER, EL SENTIMENT D'ALLÒ TAN ABSTRACTE QUE DEFINEIX, DES D'AQUESTA REALITAT DE L'INDEFINIBLE, EL MISTERI D'UNA PRESENCIA.

AQUESTS ENSENYAMENTS, BASATS EN UN SUPORT CONCEPTUAL I EN LA SEVA PRÀCTICA, HAURIEN DE FUSIONAR CONCEPTE I REALITZACIÓ. NO N'HI HA PROU AMB LA IDEA, I LA PRÀCTICA HAURIA D'ACLARIR EL QUE ENTENEM PER CONCEPTE, AMB LA FORMA D'EXPRESSIÓ. SERÀ EN EL SEU RESULTAT -CONCEPTUAL I MATERIAL- ON TROBAREM L'OBRA. ÉS A DIR, AQUELL OBJECTE QUE HAUREM DE MIRAR PER ACCEDIR AL FONS DE LA SEVA REALITAT I QUE ENS AJUDARÀ, QUAN ESTÀ DEFINIT AMB CLARETAT, A LA COMPRESIÓ D'ALLÒ QUE ENS ENVOLTA. NO ES TRACTARIA DE LA MITIFICACIÓ DE L'OBRA, NI DE LA DEFENSA DE L'ACCIÓ GRATUÏTA, SINÓ D'AVALAR UN TREBALL EN QUÈ HI SIGUIN PRESENTS EL RIGOR CONCEPTUAL DE PLANTEJAMENT I EL DE LA REALITZACIÓ INTENCIONADA.

PER TOT AIXÒ SERAN MÉS QÜESTIONABLES COM A

OBRES LES QUE NO ULTRAPASSIN PROPOSTES SOLAMENT TÈCNiques. LES TÈCNiques, ESSENT EVIDENTMENT NECESÀRIES PER AJUDAR A ACLARIR I A TROBAR EL LLENGUATGE IDONI, CORREN EL PERILL, QUAN LES MAGNIFIQUEM, DE CONVERTIR AQUEST LLENGUATGE EN QUELCOM ÚNICAMENT BASAT EN HABILITATS MANUALES. PERÒ ÉS AQUESTA, LA TÈCNICA, EL QUE ES POT APRENDRE, EL QUE ES POT ENSENYAR. (QUAN PARLAVA DE TEMES COM ELS DE LA CREACIÓ, DEIA L'ARQUITECTE JOSÉ ANTONIO CODERCH: «LO QUE SE PUEDE APRENDER PUEDE NO SERVIR PARA NADA».) L'ALTRE, EL QUE «NO ES POT ENSENYAR», NOMÉS ES PODRÀ «APRENDRE» DES DE LA MOTIVACIÓ I L'ACLARIMENT D'AQUEST CONJUNT DE PENSAMENTS QUE FORMEN CONCEPTE, EMOCIÓ I LA SEVA TRADUCCIÓ MATERIAL. TRADUCCIÓ MATERIAL QUE SERÀ, A LA FI, EL MOTIU DE LA REFLEXIÓ.

L'ENSENYAMENT DE TALLER ÉS DIFÍCIL I COMPLEX I NO MASSA TRADUÏBLE, PER «COMPRENDRE», A EXERCICIS NOMÉS A NIVELL FORMAL EN QUÈ L'EVIDÈNCIA DEL TREBALL MANUAL POT FER DESAPARÈIXER AQUELLES SOLUCIONS QUE APORTEN UNA MAJOR PROFUNDITAT PER A LA COMPRESIÓ. COMPRESIÓ QUE TAMBÉ VINDRÀ DONADA PEL «DESCOBRIEMENT» DE LA «MANERA» I PER AQUEST APRENDRE A MATERIALITZAR EL NOSTRE SENTIMENT. SERÀ MÉS EL DIBUIXAR O EL FOTOGRAFIAR, NO EL QUE ESTÀ DAVANT SINÓ «AQUELLA COMPRESIÓ» DEL QUE ESTÀ DAVANT. DES DE L'ART CAP DIBUIX, GENERALITZANT, TINDRÀ CAP SENTIT SI NO ARROSSEGA UNA FORTA CÀRREGA DE CREDIBILITAT, DE RIGOR, DE CLAREDAT, TANT EN EL SEU PLANTEJAMENT COM EN LA SEVA REALITAT.

EN AQUESTA COMPRESIÓ DE L'ART DES DEL TALLER,

TINDRAN ESPECIAL IMPORTÀNCIA LES PRÀCTIQUES QUE EN-TENEM COM A MÉS DIRECTES, ÉS A DIR, AQUELLES EN QUÈ L'EMPREMTA, EL RASTRE, EL PÒSIT ÉS AQUELL QUE, HAVENT ESTAT DONAT, HI RESTA COM A TAL SENSE MÉS INTERFERÈNCIES DE TIPUS TÈCNIC -EL DIBUIX, LA PINTURA ENTESA GENÈRICAMENT-, I QUE, PER LA SEVA IMMEDIATESA, DONARAN UN TEMPS D'ELABORACIÓ MESURAT EN ELLES MATEIXES I QUE HAURAN D'«ESPERAR» O «CERCAR» EL SEU PROPI TEMPS DE «CÀRREGA» EMOCIONAL. TEMPS, AQUEST, EN QUÈ SOVINT ES CONFON EMOCIÓ I IDEA. DIRIA QUE EN TOTES LES PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES, LA IDEA POT NO TENIR MÉS QUE UN VALOR ANECDÒTIC. A LA CREACIÓ ES RESPON AMB EMOCIONS, NO AMB IDEES. EL QUE COMPTARÀ SERÀ AQUESTA TRANSFORMACIÓ DE L'EMOCIÓ EN MATÈRIA, I LA MATÈRIA EN ELEMENT D'EXPRESSIÓ, EN ELEMENT POÈTIC.

SOBRE AQUEST TEMA, PER ACLARIR, SI CAL, EL CONCEPTE, M'AGRADA DE TRANSCRIURE UNA CURTA CONVERSA ENTRE EL PINTOR DEGAS I EL POETA MALLARMÉ, CONVERSA CITADA PER PAUL VALÉRY A "POESIA I PENSAMENT ABSTRACTE": «DIU UN DIA DEGAS A MALLARMÉ: 'EL SEU OFICI ÉS INFERNAL. NO ACONSEGUEIXO FER EL QUE VULL I NO OBSTANT AIXÒ ESTIC PLE D'IDEES...' I MALLARMÉ LI RESPONGUÉ: 'NO ÉS AMB LES IDEES, ESTIMAT DEGAS, AMB EL QUE ES FAN ELS VERSOS. ÉS AMB LES PARAULES'».

A LA FI, REPETEIXO, EL QUE SERÀ EL PRIMER VALOR DE TOTES LES PRÀCTIQUES DE TALLER SERÀ EL VALOR CONCEPTUAL I/O EMOCIONAL AMB EL QUAL S'IMPREGNA DE CONTINGUT L'OBRA. AQUEST VALOR NO ÉS EXTRAPOLABLE A CAP ALTRA ÀREA DE CONEIXEMENT EXCEPTUANT LES QUE S'OCUPEN DE LES PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES, I, ENCARA

QUE SÓN DENOMINADES PRÀCTIQUES, HO SERAN PERQUÈ CAL REALITZAR-LES JA QUE SÓN LA SEVA PRÒPIA REALITAT I PUNT DE PARTIDA DEL DEBAT QUE GENERIN.

EN AQUEST CONCEPTE, EN LA SEVA COMPRESIÓ I PER ARRIBAR A ASSUMIR-LO HI SERÀ IMPLÍCITA LA PRÀCTICA, JA QUE ÉS LA QUE DESENCADENARÀ EL PROCÉS DE CLARIFICACIÓ I COMPRESIÓ D'UN MATEIX, DE LA PRÒPIA OBRA I TAMBÉ DE L'OBRA DELS ALTRES, SIGUI AQUESTA HISTÒRICA O ACTUAL, NO TANT DES DE LES VESSANTS MÉS TEÒRIQUES O ERUDITES SINÓ DES DE LES QUE MOUEN ELS MECANISMES DE LA COMPRESIÓ DE L'ART DES DE LES PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES, ÉS A DIR, DES DELS RESSORTS QUE DONEN A LA MIRADA VALOR DE PENSAMENT.

EN EL CAMÍ DE L'ART, PERÒ, ON NOMÉS ES POT ORIENTAR, SERIA PRETENSÍOS PENSAR QUE BELLES ARTS POT ASSENYALAR UNA VIA. PERÒ EN AQUESTA APROXIMACIÓ A L'ART, QUE SÍ QUE ES PRETÉN, S'HAURÀ D'INDUIR A L'ALLIBERAMENT DE TOTA AQUESTA INFINITUD DE CONCEPTES SENSE VALOR, PER ARRIBAR AL PUNT EN QUÈ SIGUI LA MENT LA QUE ENS DICTI, DES DE L'EMOCIÓ, EL QUE CALDRÀ FER. EL QUE CALDRÀ FER PER «TROBAR UN LLENGUATGE DINTRE D'UN LLENGUATGE».

SERIA BO, RESUMINT, QUE LES FACULTATS DE BELLES ARTS, EN ELS SEUS TALLERS, S'OCUPESSIN DE PRODUIR LES CONDICIONS QUE DESPERTESSIN L'ESPONTANEÏTAT DELS SEUS ESTUDIANTS DES D'UNES DISCIPLINES I UNES ESTRUCTURES SÒLIDES. ESTRUCTURES DE REFLEXIÓ EN L'EXPRESSIÓ I NO CAURE EN «ESTEREOTIPS DE LA CREATIVITAT». «ESTEREOTIPS» SOVINT ASSENYALATS PER UN PRO-

GRAMA I NO PER UN ESTIL D'ENSENYAMENT. UN TALLER NO HA D'ENSENYAR UN PROGRAMA. ELS PROGRAMES PARLEN SEMPRE DEL CAMP EN QUÈ ES TREBALLA. DES DEL PROGRAMA S'ENSENYARAN SEMPRE LES HABILITATS O LES TÈCNiques, MAI LES PRÀCTIQUES REALS. PRÀCTIQUES REALS QUE, EN EL DEBAT AMB PERSONALITATS FORTES, PODRAN AJUDAR A DEFINIR LA PERSONALITAT I EL PENSAMENT DE L'ALUMNE. LES FACULTATS DE BELLES ARTS, I PEL QUE FA A LES ASSIGNATURES DE TALLER, NO HAURIEN DE TENIR UNA OBLIGATORIETAT PROGRAMADA TAN DEFINIDA COM LA QUE MARCA L'ESTRUCTURA DELS NOUS PLANS D'ESTUDIS I DEIXAR QUE AQUESTES ENSENYANCES ES MOGUessin EN LES SEVES PRÒPIES BASES I REALITATS, OFERINT VARIADES, NO OBLIGADES, OPORTUNITATS ALS ALUMNES.

PER ACABAR, RES DE MÉS SUGGERIDOR QUE UN PENSAMENT DE MARÍA ZAMBRANO PUBLICAT A LA INTRODUCCIÓ DEL SEU LLIBRE "ALGUNOS LUGARES DE LA PINTURA". DIU: «LA PINTURA ES UNA PRESENCIA CONSTANTE, EXISTE PARA MÍ, HA EXISTIDO SIEMPRE, COMO UN LUGAR PRIVILEGIADO DONDE DETENER LA MIRADA. LUGARES PRIVILEGIADOS, ALGUNOS, DONDE LA SEMILLA ESENCIAL DEL ARTE SE DA CON ABUNDANCIA E INTENSIDAD. EL QUE YO NO HAYA PINTADO ES, DIRÍA, CASI UNA PRUEBA DE LA ESENCIA, DE LA SUSTANCIA QUE CONTIENE PARA MÍ LA PINTURA. SÓLO LA CONTEMPLACIÓN, MIRAR UNA IMAGEN Y PARTICIPAR DE SU HECHIZO, DE LO REVELADO POR SU MAGIA INVISIBLE, ME HA SIDO SUFICIENTE. ESTANDO ATRAÍDA POR ELLA, NUNCA HE SENTIDO LA TENTACIÓN DE HACERLA. YO NO ERA PINTURA, COMO SÉ QUE NO SOY MÚSICA». I ACABA: «ME HA LLEVADO LA PINTURA A ESCRIBIR SOBRE ELLA. LE ESTOY AGRADECIDA PORQUE HA SIDO COMO UN ESPEJO, EN EL

QUE NO SÓLO PODÍA VER, SINO QUE ADEMÁS TENÍA QUE HABLAR DE LO QUE VEÍA, PARA DESVELARLO, PARA DESVELAR EL ENIGMA QUE ENCIERRA LA PINTURA». ENIGMA QUE, INCLÒS EN TOTES LES PRÀCTIQUES ARTÍSTIQUES, SITUARÀ EL NOSTRE PENSAMENT, AQUESTA PRESÈNCIA, MARCANT LA NOSTRA IDENTITAT. LA QUE ÉS DIBUIXADA DES DEL SENTIMENT DE LA MIRADA.

MOLTES GRÀCIES.

C. 130/4
0701733691

UNIVERSITAT DE BARCELONA

PUBLICACIONS